

Kursbeskrivning för processrätt (18 hp), HT 2026

1	Allmänt om kursen.....	3
1.1	Tillträde till undervisningen	3
1.2	Innehåll och målsättning.....	3
1.3	Internationella och komparativa inslag.....	5
1.4	Samverkan med det omgivande samhället.....	5
1.5	Förhållandet till andra kurser och utbildningen i stort.....	6
1.6	Förväntade studieresultat	6
1.6.1	Kunskap och förståelse.....	6
1.6.2	Färdighet och förmåga	6
1.6.3	Värderingsförmåga och förhållningssätt	6
1.7	Registrering och omregistrering	6
1.8	Avregistrering	7
2	Närmare om kursens uppbyggnad och pedagogik.....	7
2.1	Kursens övergripande pedagogik.....	7
2.2	Seminarier	7
2.3	Föreläsningar	9
2.4	Dugga	9
2.5	Rättegångsbesök inklusive författande av rättegångsrapport	9
2.6	Rättegångsspel.....	10
2.7	Processrättskliniken	11
3	Skriftliga och muntliga övningar, obligatorier m.m.	12
3.1	Skriftliga och muntliga övningar	12
3.2	Obligatorier	13
3.2.1	Allmänt om obligatorierna	1013

Juridiska institutionen

**Stockholms
universitet**

3.2.2	Aktiv närvaro vid seminarier.....	13
3.2.3	Rättegångsbesök och författande av rättegångsrapport.....	14
3.2.4	Rättegångsspel.....	14
4	Basgruppsindelning	15
5	Studieanvisningar.....	16
6	Litteraturlista och kursfordran	18
7	Studiematerial	19
8	Examination.....	19
8.1	Examinationsmoment.....	19
8.2	Tillträde till examination	21
8.3	Anmälan till flervalstentamen (dugga) och skriftlig tentamen.....	21
8.4	Tillåtna hjälpmedel och ordningsregler vid skriftlig examination	21
8.5	Otillåtna hjälpmedel vid examination och fullgörande av obligatorier	22
8.6	Betygskriterier	23
8.6.1	Betygskriterier enligt den målrelaterade fyrgradiga betygsskalan.....	23
8.6.2	Betygskriterier enligt den målrelaterade sjugradiga betygsskalan.....	24
8.6.3	Ungefärlig betygsskala för totalpoängen (flervalstentamen och skriftlig tentamen)	26
8.6.4	Betygskriterierna och Stockholmsmodellen.....	27
8.7	Tentamens- och duggaresultat.....	28
8.8	Begäran om omprövning.....	28
9	Funktionsnedsättning	28
9.1	Allmänt	28
9.2	Examination	29
10	Studentinflytande och kursutveckling	29

1 Allmänt om kursen

1.1 Tillträde till undervisningen

För tillträde till undervisningen krävs godkända resultat i de kurser som ingår i juristprogrammets första, andra och tredje termin samt fullgjorda obligatorier i Straffrätt. Studenter som inte uppfyller dessa förkunskapskrav måste söka dispens hos studievägledaren för grundkurser före kursstart. Vi avråder från sådan dispens och *utgår i undervisningen ifrån att samtliga studenter har godtagbara materiella kunskaper i straffrätt och civilrätt.*

Processrättsämnet brukar inte sällan uppfattas som utmanande, dels på grund av ämnets omfattning, dels eftersom processrätten kräver ett delvis annat tänkande än vad som vanligtvis förekommer i studierna av materiellrättsliga ämnen tidigare på utbildningen. För den som tar sig an utmaningen på allvar väntar en belöning i form av en helt ny förståelse av rätten. Detta kräver emellertid tid för repetition och reflektion. Av det skälet *avråder vi också från parallellstudier under kursen.*

Omregistrerade studenter ska kontakta kursadministratören i samband med kursstart och bereds tillträde i mån av plats. Student som avser komplettera rättegångsspelet från tidigare termin skall anmäla detta till kursadministratören senast andra kursdagen; se vidare avsnitt 4.

1.2 Innehåll och målsättning

Grundkursen i processrätt är en obligatorisk kurs inom ramen för juristprogrammet vid Stockholms universitet och omfattar 18 hp.

Inom ämnet processrätt behandlas formerna för domstolarnas rättskipning i främst brottmål, förmögenhetsrättsliga mål och familjemål. Rättegångsbalken innehåller ingående regler om hur parterna och domstolarna ska agera under olika skeden av tingsrättsprocessen och vad som gäller då ett mål överklagas till hovrätt och Högsta domstolen. De processrättsliga reglerna rörande rättskipningen i dessa instanser kan hänföras till den allmänna processrätten och det är på detta område som kursen har sin tyngdpunkt. Viktiga områden inom den allmänna processrätten är t.ex. rättegångshinder, forum, talan, kumulation, säkerhetsåtgärder, tvångsmedel, rättskraft, rättegångskostnad och bevisning. Därtill kommer de olika momenten i själva rättegången, t.ex. förberedelse, huvudförhandling och dom i tvistemål samt förundersökning, åtal, huvudförhandling och dom i brottmål. Slutligen omfattar den allmänna processrätten även överrättsprocessen, dvs. reglerna om hur en rättegång går till i hovrätt och Högsta domstolen. Överrättsprocessen behandlar dels det devolutiva ordinära rättsmedlet överklagande, dels extraordinära rättsmedel som exempelvis resning och domvilla. Grundkursen i processrätt omfattar även specialprocessrätt, t.ex. summarisk process, utsökning och konkurs samt alternativa former

för tvistelösning såsom skiljeförfarande. Processrättsämnet kan, sett i vidare bemärkelse, sägas omfatta även förvaltningsprocessrätt, men detta ämne behandlas inte i processrättskursen utan i kursen Förvaltningsrätt med förvaltningsprocessrätt.

Ibland beskrivs processrätten som formell rätt, i kontrast till materiell rätt. Orden leder tanken, och en sådan beskrivning kan lätt ge intrycket att processrätten endast handlar om förfarandet och är s.a.s. tömd på innehåll. Beskrivningen av processrätten som formell rätt är emellertid missvisande. Processrätten kan i princip inte existera i ett vakuum, utan förutsätter existensen av en materiellrättslig fråga, t.ex. frågan om parts yrkande (om viss rättsföljd) ska vinna bifall eller påståendet om att någon har begått en brottslig gärning. Det föreligger ett tätt samband mellan processrätten och den materiella rätten, där den senare också är beroende av den förra. En part som menar sig ha en materiell rättighet kan genom processrättens regler få denna rättighet ”materialiserad” genom att domstolen efter en rättegång meddelar dom. Skulle svaranden vägra att rätta sig efter domen kan käranden många gånger via utsökningsrättens regler få sin rättighet tillgodosedd med tvång.

Kopplingen mellan materiell rätt och processrätt blir tydlig också vid så kallade dubbelrelevanta omständigheter: Vad som gör att en part är materiellt berättigad i ett visst avseende kan vara precis det som gör att parten överhuvudtaget får föra talan om det aktuella anspråket. Samma omständighet kan alltså utgöra såväl en process- som bifallsförutsättning. Skulle omständigheten vara tvistig, kan det förefalla som att den (påstått) berättigade parten hamnar i en ond cirkel: För att få ett anspråk prövat, krävs att parten är materiellt berättigad, men det är precis detta som är tvistigt mellan parterna och alltså borde bli föremål för prövning. Dessa och andra komplexa relationer mellan materiell rätt och processrätt behandlas under kursen.

Processrättens relation till materiell rätt framträder också då man betraktar processens funktioner. En av civilprocessens övergripande funktioner brukar sägas vara att bidra till ett maximalt genomslag för ändamålen bakom de materiella reglerna. Det finns olika uppfattningar om hur detta sker, men ofta framhålls handlingsdirigering av parter och presumtiva parter vara vägen för funktionsuppfyllnad. Ytterligare ett synsätt, vanligt i indispositiva tvistemål, är att processen ska säkerställa materiellt riktiga avgöranden. Konfliktlösning utgör en annan huvudfunktion för civilprocessen, som ibland, men inte alltid, sammanfaller med den handlingsdirigerande funktionen eller målet att säkerställa materiellt riktiga avgöranden. Straffprocessens funktioner varierar beroende på i vilket skede som processen befinner sig; under förundersökningsstadiet dominerar den brottsbekämpande funktionen (i vid bemärkelse) medan rättssäkerhetsfunktionen dominerar vid huvudförhandlingen.

Frågor om hur processen förhåller sig till den materiella rätten och om processens funktioner i samhället aktualiserar också olika vetenskapliga synsätt på hur processrättsliga regler ska tillämpas, där en spänning råder mellan en mer traditionell eller snäv rättsdogmatisk syn på rätten och en rättsrealistisk instrumentell syn på rätten. Eftersom

rättskällorna i processrätten spänner över lång tid (förarbetena till rättegångsbalken är från första halvan av 1900-talet och Ekelöfs Rättegångsserie har givits ut och uppdaterats sedan 1950-talet) behöver processrättsliga problem också ofta betraktas i ett utvecklingsperspektiv. Därtill behöver de traditionella rättsvetenskapliga perspektiven också kompletteras för att problemen ska kunna betraktas i en vidare kontext. Detta gäller t.ex. i frågor om statens användande av tvångsmedel mot enskilda, barns ställning i brott- och familjemål, villkoren för att parter med olika ekonomiska förutsättningar ska ha möjligheter att få civilrättsliga tvister prövade, hur skyddet för miljön kan tillgodoses genom miljöprocessen, hur domstolarna ska hantera europarättens genomslag etc. Inte minst inom bevisrätten visas också processrättens förhållande till andra ämnesdiscipliner, exempelvis psykologi, sociologi, sannolikheteori och logik.

Tillvägagångssätten att ”finna rätt” är med andra ord många och ibland snåriga. Det finns därmed ett stort behov av att diskutera metoder för lagtolkning och rättstillämpning i allmänhet och inom processrätten i synnerhet. Dessa diskussioner ges ett relativt stort utrymme på kursen. Genom seminarieundervisningen, som utgår från basgruppsmodellen, tränas studenterna i problembaserat lärande genom att identifiera och bedöma processuella frågeställningar i olika konkreta fall. Genom rättegångsspelet ges studenterna därtill ett tillfälle att utveckla förståelsen för den praktiska tillämpningen av processrätten, däribland möjligheten att analysera praktiska problem samt utforma och utföra processhandlingar i tal och skrift.

1.3 Internationella och komparativa inslag

I delar av undervisningen ingår att på engelska läsa artiklar eller utdrag från internationell litteratur. Vid seminarierna ska studenterna kunna använda och redogöra för det internationella materialet. Vid vissa seminarier behandlas också Europakonventionen och/eller EU-rätten med tillhörande rättspraxis som rättskälla inom processrätten. Där så är befogat kan också viss del av undervisningen genomföras på engelska.

I kursens olika moment ingår, där så är befogat, komparativa inslag. Det kan t.ex. handla om att vid behandlingen av ett visst processrättsligt institut beröra detta instituts motsvarighet i något annat land eller i någon annan rättsordning.

1.4 Samverkan med det omgivande samhället

Vissa av lärarna på kursens olika moment är eller har varit praktiker, t.ex. domare, åklagare och advokater, och i undervisningen kan de således anknyta till aktuella problem och företeelser i sin verksamhet. Ett obligatoriskt moment på kursen som anknyter till det praktiska rättslivet är rättegångsbesöken (tvistemål eller brottmål) samt tillhörande författande av rättegångsrapport.

1.5 Förhållandet till andra kurser och utbildningen i stort

De processuella problem som behandlas på kursen anknyter ofta till den materiella civilrätten och straffrätten och domstolarnas roll betraktas ur ett stats- och europarättsligt perspektiv. Metodinslagen på kursen, liksom moment som belyser vikten att förstå rättens utveckling över tid, är påtagliga. På så sätt skapas en brygga till kursen i rättshistoria.

1.6 Förväntade studieresultat

1.6.1 Kunskap och förståelse

Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:

- visa kunskap i, och förståelse av centrala processrättsliga frågeställningar, inbegripet den processrättsliga systematiken och terminologin.

1.6.2 Färdighet och förmåga

Efter genomgången kurs förväntas studenten individuellt och i grupp kunna:

- visa förmåga att med hjälp av relevanta juridiska metoder tillämpa och tolka processrättsliga regler samt bedöma processrättsliga problem,
- visa förmåga att systematiskt, självständigt och kritiskt identifiera, formulera analysera och argumentera i processrättsliga frågeställningar, och
- inom givna tidsramar genomföra ett rättegångsspel

1.6.3 Värderingsförmåga och förhållningssätt

Efter genomgången kurs förväntas studenten individuellt och i grupp kunna:

- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt, och
- kritiskt bedöma och värdera processrättsliga frågeställningar med hänsyn till relevanta samhälleliga frågor.

Se även kursplanen.

1.7 Registrering och omregistrering

En student som är antagen till juristprogrammet och som ska läsa obligatoriska kurser som förstagsregistrerad på termin 2–7, måste **inför** varje termin anmäla vilka kurser som studenten ska läsa och tacka ja till dessa. Detta krävs för att studenten sedan ska kunna webbregistrera sig.

En student som avser att läsa en kurs ska vara registrerad senast andra kursdagen.

Omregistrering på kursen görs av kursadministratören, som nås via pro@juridicum.su.se
Omregistrering sker efter att gruppvalet för förstagångsregistrerade är genomfört.

1.8 Avregistrering

Den student som av olika anledningar inte avser att läsa kursen måste avregistrera sig *inom tre veckor efter kursstart*. Avregistreringen görs via studentkontot i Ladok. Detta är av stor vikt då studenten på så sätt räknas som förstagångsregistrerad när studenten registrerar sig nästa gång och därmed är garanterad en plats i undervisningen. Sista datum för tidigt avbrott beräknas från måndagen i den vecka som kursen startar och tre veckor framåt. Sista dag är alltid en söndag.

Observera att avregistreringar kan få konsekvenser för rätten att erhålla studiemedel. Kontakta CSN för mer information.

2 Närmare om kursens uppbyggnad och pedagogik

2.1 Kursens övergripande pedagogik

Lärlärlaget i processrätt har antagit en pedagogisk policy för kursen, som bygger på en förväntan om att studenterna är aktiva deltagare i undervisningen och det egna lärandet. Kursen utgår ifrån problembaserat lärande; en undervisningsmetod som är inriktad på problemlösningsaktiviteter som förbättrar förutsättningarna att tänka kritiskt, kreativt och problemorienterat (se särskilt avsnitt 8.6.4 om Stockholmsmodellen).

Problembaserat lärande förutsätter att studenterna tar aktiv del i, och ansvar för, sitt eget lärande. Det syftar således till att förebygga en passiv förväntan om att någon annan (läraren) ska tillföra kunskapen (se avsnitt 8.6 om betygskriterierna). För en blivande jurist är ett sådant förhållningssätt nödvändigt. Lärarens roll är att handleda studenterna genom att stötta, uppmuntra och utmana, snarare än att presentera färdiga svar eller svarsmallar. Upplägget ställer med andra ord höga krav på såväl individuella som gemensamma förberedelser i basgrupperna (se mer härom nedan). Varje student förväntas ta aktiv del i basgruppens arbete. I basgruppen ges tillfälle att pröva argumentationslinjer, utmanas i det egna tänkandet och ta del av andras tankar. Samtidigt tränas generiska färdigheter som samarbete, kommunikation och planering.

2.2 Seminarier

Kursens stomme utgörs av seminarierna. Seminarieundervisning är ägnad att utveckla förmågan att lösa komplexa rättsliga problem. En förutsättning för detta är att varje student förbereder sig inför seminarierna, innefattande att *innan respektive seminarium* ägna sig åt

noggranna studier av rättskällorna och att diskutera seminarieuppgifterna med basgruppsmedlemmarna. Vid seminarierna vidgas diskussionen genom att övriga kurskamrater och lärare involveras. Detta ger tillfälle för både repetition och fördjupning, och därmed bättre förutsättningar för egen reflektion över de problem som seminarierna aktualiserar, inte minst mötet mellan det konkreta – enskilda fall – och det abstrakta – normerna (regler, allmänt hållna rättsgrundsatser, principer, m.m.).

Seminarieundervisningen, som utgår ifrån basgruppsmodellen, bedrivs i grupper om cirka 30 studenter. Seminarierna innebär olika grader av introduktion till, och fördjupning i, vissa centrala processrättsliga frågor. Seminarierna utgår ifrån processens kronologi och introducerar eller fördjupar centrala processrättsliga teman. Någon möjlighet att genom kursens seminarier täcka in allt som utgör kursfordran finns inte; processrätten är ett omfattande rättsområde och undervisningstiden knapp. Det går inte att komma ifrån att kursen i hög grad förutsätter omfattande självstudier.

Däremot utgör seminarierna utmärkta tillfällen för att träna förmågan att identifiera och analysera processrättsliga problem och att *utifrån rättskällorna argumentera* för en viss eller annan lösning på det identifierade processrättsliga problemet. Det finns ett påtagligt metodfokus på kursen; metoden är dock inte instrumentell i bemärkelsen att det skulle handla om att följa ett körschema eller ”mall”. Istället handlar det om att öva upp förmågan att se vad rättskällorna och de givna omständigheterna tillåter ifråga om relevant och adekvat (processrättslig) argumentation. Notera att detta är helt centralt i en tvist: Det finns alltid (minst) två parter som kan ha helt olika uppfattningar i sak- och rättsfrågor, samtidigt som bägge gör anspråk på att respektive uppfattning är den korrekta. Seminarierna ger också övning i att analysera aktuella processrättsliga frågor i relation till processens samhällsfunktioner och juristernas olika yrkesroller i ett vidare samhälleligt och etiskt perspektiv.

Kravet på *individuella förberedelser* innebär att varje student innan basgruppsmötet ska ha studerat relevant material för seminariet och förberett frågorna på egen hand för att sedan kunna presentera och diskutera utvecklade och motiverade lösningsförslag i den egna basgruppen. Den individuella förberedelsen är viktig för att åstadkomma meningsfulla diskussioner i såväl basgruppen som i seminariegruppen. *Skulle en brist på förberedelse bli uppenbar kan läraren besluta om att inte godkänna närvaron vid seminariet.* Vidare sammanträder och förbereder sig basgrupperna i anslutning till undervisningen. Förberedelsetiden är obligatorisk och schemalagd till en timme, vilket är ett minimum. Syftet med förberedelser i den egna basgruppen är att diskutera olika lösningsförslag. Varje basgrupp ska sedan inför seminariegruppen och läraren kunna redovisa hur diskussionerna inom basgruppen har sett ut och diskutera olika lösningsförslag. Seminarieuppgifterna är således tänkta att utgöra konkreta utgångspunkter för vidare diskussion under seminarielärarens ledning. Det handlar således (och som sagt) inte om att seminarieläraren ska presentera ”korrekta lösningar”, utan snarare stötta, uppmuntra och utmana studenternas lärprocess.

Processrättskursen är uppbyggd utifrån utgångspunkten att varje seminariedeltagare tar ansvar för sitt och gruppens lärande: Ju bättre förberedelserna till seminarierna är, desto länge går det att nå i diskussioner och förståelse under seminariet.

Av seminariematerialet, som kommer att finnas tillgängligt i Canvas vid kursstart, framgår allmänna instruktioner samt läsanvisningar och uppgifter till varje seminarietillfälle. Observera att seminarierna inte behöver följa ordningen i seminariematerialet utan samtliga studenter måste utgå från aktuellt schema.

Vid samtliga seminarier gäller obligatorisk närvaro (beträffande dispens, se avsnitt 3.2). *Vid seminarierna ska studenterna sitta i sina basgrupper.*

2.3 Föreläsningar

Föreläsningarna behandlar centrala delar inom allmän processrätt och specialprocessrätt, som exempelvis teori och metod, processens ram, processhinder, processprinciper, förundersökning och tvångsmedel, summarisk process, rättegångskostnader, bevisbörda och bevisprövning i brottmål, förhör, rättskraft, ändring av talan, överrättsprocess, skiljeförfarande, konkurs och utsökningsrätt.

Föreläsningarna är avsedda att ge en *överblick* av processrättsämnet och *introduktion* av centrala begrepp och institut. På så sätt utgör föreläsningarna en hjälp vid inläsningen av kurslitteraturen och vid förberedelserna inför seminarierna. Föreläsningarna utgör alltså ett *komplement* och ingen ersättning för studier av litteratur och andra rättskällor. Vissa föreläsningar behandlar perspektiv och frågor som i mindre grad behandlas i kurslitteraturen. Inför de flesta föreläsningar finns möjlighet att via Canvas ta del av en presentation av föreläsningen (åhörarkopior).

Deltagande vid föreläsningarna är frivilligt.

2.4 Dugga

Duggan utgörs av en skriftlig flervalstentamen, som är förlagd efter att seminarieserien avslutats. Duggan är ett av examinationsmomenten på kursen som examinerar de temata som tas upp vid seminarierna. En god förståelse av de mest centrala processrättsliga begreppen och instituten kräver tid för reflektion och repetition. Av det skälet är det viktigt att tidigt komma in i kursen och ta litteraturstudier och seminarieförberedelser på allvar. Duggan syftar till att utgöra ett incitament för ett sådan planering och upplägg av självstudierna. En närmare beskrivning av duggan läggs upp i Canvas efter kursstart.

2.5 Rättegångsbesök inklusive författande av rättegångsrapport

Samtliga studenter ska basgruppsvis besöka en rättegång och författa en rättegångsrapport över besöket. Nytt för denna kursomgång är att inlämningen förskjutits och ska ske i

samband med att rättegångsspelet inleds (se avsnitt 2.6 nedan). Därmed är inlämningen schemalagd efter att seminarier och ordinarie dugga (se avsnitt ovan) avklarats. Respektive basgrupp ska besöka en *huvudförhandling* i tvistemål (dispositivt eller indispositivt) eller i brottmål. Varje basgrupp väljer själv vilken huvudförhandling som besöks. (Notera att det kan vara svårt att hitta huvudförhandlingar i tvistemål. Vill ni besöka tvistemål bör ni alltså planera besöket noga.)

Efter rättegångsbesöket ska varje basgrupp upprätta en gemensam rättegångsrapport som omfattar huvudförhandlingen. En närmare beskrivning av hur rättegångsbesöket går till och vad rättegångsrapporten ska innehålla, lämnas i skriften *Instruktion för rättegångsbesök och rättegångsrapport*, som kommer att finnas tillgänglig i Canvas. Inlämningstiden för rättegångsrapporten framgår av schemat.

Rättegångsbesöket och författande av rättegångsrapporten fyller flera syften. Dels ger detta praktiska moment en viss – om än begränsad – inblick i hur den processrättsliga vardagen ser ut vid domstolarna och hur processrätten omsätts i praktiken. Dels ger rättegångsbesöken en referensram mot vilket förberedelser, utförande och diskussion av rättegångsspelet kan ta spjörn: Vilka krav ställs på processsubjekten beträffande förberedelser och mental närvaro? Hur hanteras olika incidenter under rättegången? Finns det exempel på huvudförhandlingar som varit helt händelselösa och andra där inget verkar gå som planerat? Etc. Rättegångsrapporten ska författas basgruppsvis. Rapporten utgör en kontroll av att rättegångsbesöket genomförts på ett adekvat sätt. Samtidigt tränas basgruppsmedlemmarna att arbeta tillsammans. Detta har en direkt koppling till ett av de förväntade studieresultatet i kursplanen, nämligen att studenterna ska ”visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt”, vilket också återspeglar ett av målen för juristexamen enligt examensordningen i högskoleförordningen. I arbetslivet förväntas jurister kunna samarbeta i olika konstellationer, utan att kunna välja med vem samarbetet ska ske.

Genomförande av basgruppsvisa rättegångsbesök och basgruppsvist författande av rättegångsrapport är obligatoriskt för samtliga studenter. Den som inte med godkänt resultat genomgått detta obligatorium kan inte få ut något betyg i ämnet processrätt. Se även under avsnitt 8.1 nedan.

2.6 Rättegångsspel

Rättegångsspelet syftar dels till att ge en förståelse för den praktiska tillämpningen av processrätten, dels att ge möjligheten att se sambanden mellan de olika processuella institut och problemområden som behandlas vid seminarierna och i kurslitteraturen. Eftersom processrättens regelsystem i hög grad präglas av abstraktion är det fruktbart att genom tillämpning skaffa sig en praktisk förståelse för hur processrättsliga regler ska tillämpas. Rättegångsspelet bör inte betraktas endast som ett renodlat praktiskt moment med ett givet körschema, utan utgör ett *utmärkt tillfälle för repetition och integration* av teoretiska moment och delar av innehållet i kursen. Särskilt för de studenter som engagerat sig i

juristrollerna under rättegångsspelet, bidrar detta till en god repetition och integrering av kursens olika teman. De olika rollerna kräver olika former av förberedelser, såväl individuellt som i grupp. Juristrollerna är alltid minst dubblerade, vilket innebär att arbetet kan fördelas mellan rollinnehavarna.

Rättegångsspelet genomförs i halva seminariegruppen, antingen i form av en brottmålsprocess eller en tvistemålsprocess. Det går inte att välja måltyp; däremot kommer varje student att kunna lämna önskemål om viss roll. Skulle det finnas fler intressenter än antal innehavare av en viss roll, avgör lotten vilka som får den aktuella rollen ifråga. Blir viss roll obesatt tilldelar seminarieläraren rollen till någon student som inte redan har en roll.

Kursens rättegångsspel introduceras vid en föreläsning. Därutöver omfattar rättegångsspelen följande obligatoriska moment:

- a) Beroende på rolltilldelning: Gruppvis granskning av stämningsansökan, författande av svaromål eller granskning av målsägandelinlaga, upprättande av bevisuppgifter från försvaret (vid behov) samt eventuella korrigeringar av inlagorna, upprättande av frågeförteckning (tvistemål), sammanfattning av parternas talan vid slutförd muntlig förberedelse (muf) i tvistemål, överläggning och framtagande av muntligt meddelad dom. Inlämningar sker i Canvas vid tidpunkter som framgår av schemat.
- b) Aktivt deltagande i ett rättegångsspel inklusive schemalagda förberedelser, huvudförhandling och genomgång av spel (samtliga studenter i respektive halvgrupp). Samtliga studenter ska, oavsett roll, delta vid samtliga moment i tilldelat rättegångsspel. Exempelvis ska samtliga studenter som deltar i tvistemålsspelen delta vid den muntliga förberedelsen. De studenter som genomför rättegångsspelet i brottmål får delta som åhörare i tvistemålsspelet i sin seminariegrupp, och omvänt. Deltagande som åhörare i den andra halvgruppen är frivilligt. Relevant lagtext och kurslitteratur ska studeras och användas.

En utförligare beskrivning av underlaget för spelen, de olika rollerna och övriga instruktioner finns i skriften *Material till rättegångsspelet*, som kommer att finnas tillgänglig i Canvas i god tid innan rättegångsspelet. Inlämningstider för inlagor m.m. framgår av schemat. Deltagande i rättegångsspelet är obligatoriskt. Se vidare i avsnitt 3.2.4 nedan.

2.7 Processrättskliniken

Processrättskliniken är en öppen mottagning för studenter på kursen som har frågor om kursen eller kursinnehållet och som vill diskutera detta med någon lärare. Kanske har det saknats tillfälle att ta upp frågorna vid ordinarie undervisningstillfällen eller så kan det finnas andra skäl att vilja ta upp dem enskilt eller i mindre grupp. Deltagande är frivilligt

och behovsstyrt, vilket innebär att den som dyker upp förväntas ha någon eller några mer eller mindre konkreta frågor.

Det nyss sagda kan illustreras med två exempel. En mindre lyckad fråga skulle kunna lyda: "Jag förstår inte rättskraft. Skulle du kunna förklara?" Ett exempel på "mer eller mindre" konkret fråga skulle kunna vara: "Jag förstår inte varför HD i NJA 1999 s. 520 delar upp bedömningen av 'samma sak' på huvudkäromålet och genkåromålet. Kan du förklara?" Den senare frågan inbjuder till en dialog där läraren kan ställa motfrågor och tillsammans med studenten föra ett resonemang för att komma fram till ett svar.

Tanken är alltså inte att studenter ska komma till kliniken för att lyssna på andras svar och frågor eller få förhandssvar på seminarieuppgifter. Syftet med kliniken är att sänka trösklarna för att ställa frågor som har uppstått under självstudierna eller i samband med seminarierna eller föreläsningarna. Utgångspunkten är att inga frågor är dumma frågor, men det förväntas att studenten har gjort försök att finna svaret själv genom studier av kurslitteratur och rättskällor. Detta ger bättre förutsättningar för en meningsfull dialog mellan lärare och student.

Närvarande lärare svarar efter förmåga och i mån av tid enligt principen först till kvarn. Kan läraren inte utan vidare svara på en fråga, ges i regel en hänvisning eller tillvägagångssätt för att på egen hand hitta svaret. För varje tillfälle är en eller två timmar avsatta. Processrättsklinikens öppettider och lokal framgår av schemat.

3 Skriftliga och muntliga övningar, obligatorier m.m.

3.1 Skriftliga och muntliga övningar

Skriftliga övningar. Efter genomförda rättegångsbesök i respektive basgrupp, ska basgruppsvisa rättegångsrapporter författas och lämnas in. Inom ramen för rättegångsspelen ska studenterna beroende på rolltilldelning, gruppvis författa eller granska inlagor eller andra handlingar.

Muntliga övningar. Genom rättegångsspelen ges varje student i en vald eller tilldelad roll, tillfälle till olika muntliga moment i rättegången (t.ex. muntlig förberedelse, sakframställning, förhör och plädering). Varje spel avslutas med en lärarledd genomgång där vad som förevarit under rättegångsspelet diskuteras. Därtill förväntas alla studenter ta aktiv del i diskussionerna vid seminarierna.

3.2 Obligatorier

3.2.1 Allmänt om obligatorierna

Med obligatorisk närvaro avses att den studerande ska förbereda uppgifter inför rättegångsspelen och seminarierna, aktivt delta i undervisningen och diskussionen av uppgifterna.

För att få tillgodoräkna sig betyg i processrätt krävs att studenten har fullgjort samtliga obligatoriska moment med godkänt resultat. Fullgjort obligatorium är giltigt i två år.

3.2.2 Aktiv närvaro vid seminarier

Aktiv närvaro i den tilldelade seminariegruppen är obligatorisk. Deltagande i en annan seminariegrupp än den som tilldelats, räknas inte som närvaro. *Komplettering av frånvaro genom närvaro i annan seminariegrupp tillåts ej.* Med aktiv närvaro avses att studenten ska ha förberett uppgifterna, vilket innefattar att innan basgruppsmötet ha studerat det till seminariet angivna materialet (relevant lagtext, rättsfall, artiklar, kurslitteratur, etc.) samt vara förberedd att delta i diskussionerna av frågor och angivet material.

Vid seminarieundervisningen HT 2026 föreligger generell dispens vid tre seminarietillfällen utan krav på att studenten redovisar laga förfall eller fullgör någon form av uppgift som kompensation för frånvaron. Dispens från närvarokravet vid ytterligare ett seminarietillfälle kan lämnas vid laga förfall mot att studenten, för att kompensera frånvaron, fullgör en muntlig kompletteringsuppgift som redovisas vid ett schemalagt uppsamlingsseminarium i slutet av kursen. Kompletteringsuppgiften erhålls i anslutning till beslutet om dispens. Dispens för att komplettera frånvaro från ytterligare seminarietillfällen kan inte påräknas utan att *synnerliga skäl* föreligger. Vid utevaro från det schemalagda uppsamlingsseminariet är studenten hänvisad till att fullgöra obligatoriet vid nästa kurstillfälle. Dispens från närvarokravet vid uppsamlingsseminariet meddelas ej.

Notera att den generella dispensen från närvaro vid seminarierna är ägnad att tas i bruk vid frånvaro som inte kan planeras och där det kan vara svårt att inhämta intyg, t.ex. vid förkylning eller liknande. Används den generella dispensen för andra syften, t.ex. arbete, resor eller dylikt, står studenten risken för att frånvaro som sedermera uppstår är svår eller omöjlig att styrka med intyg.

Som laga förfall räknas avbrott i de allmänna kommunikationerna, sjukdom, vård av barn eller annan omständighet som ej bort förutses och som utgör giltig ursäkt. Arbete, lång restid eller semester (även i samband med firande av allmänna eller privata högtider) eller obligatoriskt undervisningsmoment på annan kurs som följs parallellt är exempel som inte utgör laga förfall. Laga förfall vid sjukdom eller vård föreligger endast om sjukdomen eller vårdinsatsen ska ha förhindrat deltagande vid undervisningen, och ifråga om planerad vård, denna inte kunnat förläggas vid tidpunkt som inte kolliderar med obligatorisk undervisning.

Laga förfall ska kunna styrkas med intyg eller motsvarande som ska inges skriftligt med underskrift i original eller bestyrkt kopia. Digitalt utfärdade ”intyg” som inte kan verifieras digitalt, t.ex. pdf-intyg från 1177.se, godtas inte.

3.2.3 Rättegångsbesök och författande av rättegångsrapport

Basgruppsvisa rättegångsbesök i tvistemål eller brottmål samt basgruppsvist författande av rättegångsrapport är obligatoriskt. Dispens meddelas endast undantagsvis och innebär att uppgiften får fullgöras i en uppsamlingsgrupp i slutet av kursen.

Rättegångsrapport som inte uppfyller samtliga bedömningskriterier (se nedan) underkänns. Underkänd rättegångsrapport kan kompletteras och lämnas in på nytt såvida inte bristerna är för omfattande. I det senare fallet måste ny rättegångsrapport lämnas in. Kompletteringen ska utföras av hela basgruppen. Om rättegångsrapporten underkänns ånyo, får momentet fullgöras vid nästa kurstillfälle.

Vid bedömning av rättegångsrapport tas hänsyn till följande:

- identifikation av relevanta processrättsliga problem och frågor,
- processrättsliga kunskaper och förståelse,
- analys och argumentation,
- disposition,
- språkbehandling, och
- tidsramar.

3.2.4 Rättegångsspel

Obligatorisk aktiv närvaro respektive genomförande gäller för samtliga moment i rättegångsspelen (gruppvis *granskning och modifiering av stämningsansökan, målsägandeinläga, författande av svaromål, ev. bevisuppgift för försvaret, muntlig förberedelse i förkommande fall samt vid framtagande av till muf:en tillhörande skrifter, huvudförhandling samt lärarledd genomgång*). De studenter som tilldelats delade roller i rättegångsspelet, ansvarar för att uppgifterna inom gruppen blir jämnt fördelade.

I rättegångsspelen räknas som giltig närvaro endast deltagande i den seminariegrupp i vilken studenten är registrerad och i den halvgrupp som rättegångsspelet ska genomföras, såvida inte beslut om annat fattats av kursföreståndaren. Dispens från ordinarie moment i rättegångsspelet medges endast vid *särskilda skäl* och innebär att momenten måste fullgöras på annat, motsvarande sätt enligt följande. *Vid meddelad dispens* och frånvaro

endast från muntlig förberedelse (muf) i tvistemål, ska obligatoriet fullgöras genom muntlig komplettering i slutet av kursen. *Vid meddelad dispens* för frånvaro från huvudförhandling, lärargenomgång eller vid framtagande av inlagor eller rättegångsskrifter, ska obligatoriet fullgöras vid ett uppsamlingsheat i slutet av kursen. Meddelas inte dispens, är studenten hänvisad till att fullgöra obligatoriet *i sin helhet* vid nästa kurstillfälle, *i mån av plats*. Den som inte med godkänt resultat fullgjort rättegångsspelet kan inte få ut något betyg i ämnet processrätt.

Underkänd närvaro (annat än vid dispens) från ordinarie rättegångsspel, vilket innefattar bristande aktiv närvaro, kan inte kompletteras på annat sätt än genom godkänd närvaro vid rättegångsspelet som ges vid nästa kurstillfälle. Endast den som meddelats dispens kan fullgöra obligatoriet vid den muntliga kompletteringen eller uppsamlingsheatet för rättegångsspel (se härom i avsnitt ovan). Underkända skriftliga inlagor eller andra skrifter kan kompletteras, om det är fråga om smärre brister och inlagorna eller skrifterna kompletteras skyndsamt. I annat fall får bristen avhjälpas genom nytt författande av inläga vid nästa kurstillfälle.

4 Basgruppsindelning

För att kunna anmäla sig till en grupp måste studenten vara registrerad på kursen. Canvas kommer att vara öppen för anmälan från och med den tidpunkt som anges på kurssidan. De studenter som är förstagsregistrerade har förtur till undervisningen och får välja plats i en grupp först. Omregistrerade studenter ska kontakta kursadministratören i samband med kursstart och bereds tillträde *i mån av plats* samt efter principen först till kvarn. Som regel kan registrering ske t.o.m. den andra kursdagen, dvs. dagen efter introduktionsföreläsningen.

Studenter som ska komplettera rättegångsspel från tidigare termin ska *inte anmäla sig till en grupp utan istället kontakta kursadministratören senast den andra kursdagen*, dvs. dagen efter introduktionsföreläsningen. Dessa studenter placeras i gruppen som genomför rättegångsspelet i uppsamlingsheatet i slutet av kursen.

Byte av grupp kan endast genomföras t.o.m. den tidpunkt som anges i Canvas om det finns ledig plats i en annan grupp. Det innebär att studenten själv avanmäler sig och därefter anmäler sig till en annan grupp via Canvas.

En student som av någon anledning inte kan närvara vid moment i sin rättegångsspelsgrupp har möjlighet att byta med student i en annan grupp. Bytet ska i så fall avse hela rättegångsspelet inklusive samtliga ingående moment, såsom författande eller granskning av inlagor och andra skrifter. Anmälan om byte måste ske senast två veckor innan första inlämningen för grupperna. Studenten tar då själv kontakt med den person med vilken man vill göra ett byte. Därefter ska *båda studenterna* meddela kursadministratören att båda

godtar bytet samt vilka grupper som berörs. Bytet är godkänt först när detta har bekräftats av kursadministratören.

5 Studieanvisningar

Ta noga del av de instruktioner för de olika kursmomenten som publiceras i Canvas, samt seminarieinstruktionerna. Eftersom både ämnet och kursen är omfattande, är goda förberedelser nyckeln till framgångsrika processrättstudier. En god överblick av ämnets olika delar, grundbegrepp och processens (rättegångens) gång och kronologi, är också till stor hjälp för att kunna identifiera processrättsliga problem och samband, som ibland framträder i detaljer och nyanser i den situation som är för handen. Det kan därför vara en god idé att inleda studierna med att skapa sig en överblick och sätta sig in i grundbegreppen.

Som exempel kan nämnas bestämmelserna (direkt eller genom hänvisningar) om materiell processledning (RB 42:8 st. 2, RB 43:4 st. 2, RB 45:10 st. 3, RB 46:4 st. 2, RB 47:7a, RB 50:12 st. 3, RB 50:17, RB 51:11, RB 51:17 st. 1 och RB 55:15). Bestämmelserna har snarlik eller i vissa fall identisk lydelse, men deras tillämpning beror bland annat på vilken måltyp det är fråga om och var i instansordningen frågan om materiell processledning uppkommer. Även om det skulle vara fråga om samma instans och samma måltyp, kommer bedömningen om materiell processledning är lämplig eller t.o.m. påkallad, att bero på situationen som domstolen är ställd inför. För ett utvecklat svar på en sådan fråga krävs mer än hänvisningar till vagt formulerade principer, omnämnande av en räkka NJA-referat eller andra uttalanden i förarbeten eller doktrin. Bedömningen av frågan om materiell processledning bör eller ska förekomma, är också avhängigt konsekvenserna av ett avstående respektive genomförande av en sådan processledning. Skulle utfallet av bedömningen hamna i konflikt med andra processuella principer, rättsgrundsatser eller bestämmelser, behöver en avvägning inte sällan göras.

Avvägningen kan vara nog så svår, men blir enklare att genomföra med en god kännedom om nyssnämnda principer, etc., samt kunskap om vilka intressen och hänsyn som ligger bakom dem. Det blir då oftast enklare att kunna motivera varför någon princip eller bestämmelse måste få stå tillbaka för en annan, i en viss situation. I exemplet med materiell processledning skulle hänsynen till partsautonomin och koncentrationsprincipen i vissa fall innebära att hovrätten är försiktigare i ett dispositivt tvistemål att idka materiell processledning, allrahelst om bägge parter företräds av ombud jämfört med en snarlik situation i en brottmålsrättegång i tingsrätt. Kännedom om RB:s systematik, processens gång och vilka intressen som gör sig starkare respektive svagare gällande i processens olika faser, skapar mycket bättre förutsättningar att göra en nyanserad bedömning.

Det är med andra ord fruktbart att tidigt på kursen skaffa sig en överblick över processens (rättegångens) kronologi och struktur samt RB:s systematik. Icke ringa möda bör ägnas åt

att bygga upp förståelsen för de processuella grundbegreppen. För instuderingen är en lämplig början Rättegång I och Rättegång V samt givetvis aktuell författningstext.

Rättegångsbalken är inte strikt uppdelad i straff- respektive civilprocess (brottmål respektive tvistemål). Vissa kapitel är gemensamma för alla instanser och måltyper, andra kapitel avser vissa måltyper. En tredje kategori kapitel avser vissa instanser och måltyper, osv. Rättegångsseriens häften (I-VI) följer också RB:s kapitelindelning, vilket innebär att lösningen av processrättsliga problem många gånger fordrar såväl studier av olika häften av *Rättegång*, som skilda kapitel i RB. Av det sagda följer också att *Rättegång* inte är strikt disponerad efter uppdelningen brottmål/tvistemål. En poäng med att behandla brottmål och tvistemål parallellt i kurslitteraturen efter RB:s struktur, är att jämförelser mellan måltyperna blir enklare: För samma processuella institut (t.ex. laga domstol / forum) framträder likheter och skillnader tydligare.

Att behandlingen av olika processuella institut såväl i RB som i *Rättegång* inte sker samlat på ett och samma ställe kan illustreras med ett konkret exempel, nämligen sakens identitet. Detta är ett centralt men notoriskt svårt begrepp inom civilprocessen. Sakens identitet sammanhänger med flera processrättsliga institut, såsom kumulation, ändring av talan, rättskraft och litispens (för att nämna några). För att skapa sig en förståelse av sakens identitet behöver bestämmelser främst i kap. 13, 17 och 58 RB studeras. Framställningen i kurslitteraturen återfinns i *Rättegång* II, III och VI. För att verkligen förstå de relevanta bestämmelserna (eller snarare kanske, varför de är så svårbemästrade) krävs emellertid en god förståelse av processuella grundbegrepp som yrkande, grund och rättsföljd, vilka främst beskrivs i Rättegång I.

Som framgick av avsnitt 2.2 ovan, utgör seminarierna kursens stomme. Detta innebär inte att seminarierna är uttömmande på så sätt att behovet av självstudier av kurslitteratur, lagtext och rättsfall är begränsat endast till de läsanvisningar som lämnas för respektive seminarium, eller att seminarieanteckningar kan ersätta studier av kurslitteratur och andra rättskällor. Kursfordran framgår av avsnitt 6. Seminariernas funktion och syfte beskrivs närmare i avsnitt 2.2. Eftersom duggan examinerar seminariernas tematik (vilket är bredare än deras innehåll), är det bästa sättet att förbereda sig inför duggan att också förbereda sig väl inför varje seminarium.

Rättsfallssamlingen är en nyhet HT 2026, och tjänar flera pedagogiska syften. Dels kan ett antal för processrättsämnet och undervisningen centrala rättsfall samlas i en lättillgänglig volym. Dels innebär utformningen av de av juridiska fakulteten fastställda examinationsalternativen, att rättsfallssamlingen inklusive införda anteckningar får tas med till dugga och tentamen. Detta bör uppmuntra till en aktiv och noggrann läsning av rättsfall: Gör egna understrykningar, hänvisningar och andra anteckningar med frågor, kritiska synpunkter, etc. i rättsfallen redan inför och under seminarierna! Eftersom rättsfallssamlingen kommer att användas vid flera lärosäten, ingår fler rättsfall än de som tas upp vid seminarierna på processrättskursen vid SU. Dessa övriga fall kan läsas vid

intresse eller för att förstå någon bestämmelse eller något processrättsligt institut bättre, och får betraktas som en bonus. Rättsfallssamlingens sakords- och kronologiska register kan med fördel användas tillsammans med kurslitteraturen för att finna rättsfall som kan kasta ljus över tillämpningen av en viss bestämmelse eller hur ett visst begrepp eller princip kan förstås.

Syftet med föreläsningar, rättegångsrapport och rättegångsbesök samt rättegångsspelen framgår av avsnitt 2.3, 2.5 respektive 2.6.

Kurslitteraturen framgår av litteraturlistan. Till varje seminarium finns material angivet som skall studeras innan basgruppsmötena och finnas tillgängligt vid seminariet. ***Ta för vana att alltid ha relevant lagtext tillgänglig vid seminarierna och under rättegångsspelen!***

Vad gäller lagtext hänvisas dels till RB, dels till de övriga författningar som aktualiseras i kurslitteraturen och vid undervisningen. Till processrättskursen rekommenderas en lagbok som inte är äldre än två år. Notera dock att lagstiftningstakten för närvarande är hög på det straffprocessuella området, vilket kan ha gjort vissa bestämmelser i äldre lagboksutgåvor överspelade.

6 Litteraturlista och kursfordran

Kurslitteratur	Kursfordran
Ekelöf-Edelstam-Heuman-Pauli, Rättegång I, 9 uppl., 2016	Hela boken
Ekelöf-Edelstam-Pauli, Rättegång II, 9 uppl., 2015	Hela boken
Ekelöf-Andersson-Bellander-Bylund-Edelstam-Pauli, Rättegång III, 8 uppl., 2018	Hela boken
Ekelöf-Edelstam-Heuman, Rättegång IV, 7 uppl., 2009	Hela boken
Ekelöf-Edelstam-Pauli, Rättegång V, 9 uppl., 2024	Hela boken
Ekelöf-Bellander-Edelstam-Pauli, Rättegång I—V, Supplement, 15 uppl., 2024	Hela boken
Welamson, Munck, Rättegång VI: Processen i hovrätt och Högsta domstolen, 6 uppl., 2022	Hela boken

Heuman, Specialprocess, Utsökning och konkurs, 8 uppl., 2020	Hela boken*
Gulliksson-Jarnesand, Rättsfallssamling i processrätt, 1 uppl., 2026	Relevanta rättsfall
Lagtext: Sveriges Rikes Lag med tillägg (Norstedts Juridik/Wolters Kluwer) eller Sveriges Lagar/Sveriges Lag (Thomson Fakta/Studentlitteratur) eller Svensk Lag (Iustus)	Relevant lagtext. Aktuell årsupplaga rekommenderas (äldre upplagor är tillåtna vid examination, på egen risk).

* För kompletteringsstudenter (momentkod:PRO-K) är endast avsnitten om skiljeförfarande, summarisk process och mål om äktenskapsskillnad, vårdnad, boende, underhåll m.m. kursfordran.

7 Studiematerial

Material med förberedelseuppgifter och läsanvisningar till seminarieundervisningen distribueras via Canvas. Detsamma gäller för material till rättegångsspelen samt instruktioner för rättegångsbesöken samt författande av rättegångsrapporten.

Inför de flesta föreläsningar finns möjlighet att ladda ner en presentation av föreläsningen (åhörarkopior). Observera att varje lärare äger rättigheterna till sitt publicerade material; det är alltså inte tillåtet att utan tillstånd sprida sådant material exempelvis genom att ladda upp detta till facebookgrupper eller andra digitala fora eller media. Ljudinspelningar av föreläsningar, seminarier och andra kursmoment är inte tillåtet utan föregående godkännande.

Notera att studiematerialet inte får tas med till dugga eller tentamen, såvida inte materialet uttryckligen är listat som tillåtet i tentamensinstruktionen eller avsnittet 8.4 om tillåtna hjälpmedel vid skriftlig examination!

8 Examination

8.1 Examinationsmoment

Examination sker genom:

- obligatorisk aktiv närvaro vid seminarierna*,
- obligatorisk närvaro vid rättegångsbesök,
- skriftlig rättegångsrapport,
- skriftlig flervalstentamen (dugga),
- genomförande av rättegångsspel, och
- skriftlig tentamen (salsskrivning)**

* För studenter registrerade på kompletteringskursen i processrätt (JU312K) fordras inte närvaro vid seminariet om konkurs.

** vilket gäller såväl grundkursen i processrätt 18 hp (JU212L) som kompletteringskursen i processrätt 15 hp (JU312K).

För godkänt betyg på kursen fordras att samtliga obligatorier är fullgjorda och förväntade studieresultat är uppfyllda.

Betygsgraderingen görs på grundval av resultatet från den skriftliga flervalstentamen (duggan) och den skriftliga tentamen; se vidare avsnitt 8.6.3. Som slutligt betyg på kursen används något av vitsorden Med beröm godkänd (AB), Icke utan beröm godkänd (BA), Godkänd (B) eller Underkänd (U).

För övriga examinationsmoment används endast betyget Godkänt (G) respektive Underkänd (U).

Utöver att ett visst lägsta sammanlagda poängantal måste uppnås för betyget B eller högre betyg krävs för godkänt resultat att studenten erhåller minst två (2) poäng på flervalstentamen (duggan) samt minst fem (5) poäng per fråga på den skriftliga tentamen. För *godkänd tentamen* (alltså inte kursbetyg) krävs minst 20 poäng. Detta innebär att det inte är möjligt att få godkänt betyg på kursen utan att prestera en viss minimipoäng på flervalstentamen (duggan) respektive varje fråga på den skriftliga tentamen. För godkänt kursbetyg krävs dessutom att en viss lägstanivå för totalpoängen uppnås, se avsnitt 8.6.3.

Student som har underkänts vid flervalstentamen och/eller salstentamen bereds tillfälle för ny examination. Student som har fått godkänt betyg har inte rätt att genomgå ny examination för högre betyg. Student som har underkänts två gånger av samma examinator har rätt att kräva en annan examinator vid ytterligare försök. Det gäller dock inte om särskilda skäl talar emot att en annan examinator ska utses.

8.2 Tillträde till examination

För tillträde till tentamina krävs att studenten är registrerad på kursen.

För att få tillgodoräkna sig sitt betyg i processrätt krävs att studenten har fullgjort samtliga obligatoriska moment med godkänt resultat.

På tentamensdagarna är det viktigt att studenterna är på plats i tentamenssalen minst en kvart innan tentamens starttid.

8.3 Anmälan till flervalstentamen (dugga) och skriftlig tentamen

Anmälan till flervalstentamen respektive skriftlig tentamen ska göras i god tid, se information i Canvas för tidsgränser. Studenter som inte anmält sig i tid kan inte beredas plats på flervalstentamen eller den skriftliga tentamen. *Har anmälan till tentamen inte gjorts korrekt och i rätt tid, är studenten hänvisad till nästa tentamenstillfälle. Det är därför viktigt att anmäla sig till tentamen i tid!*

Finns behov av extra åtgärder i samband med tentamen på grund av funktionsnedsättning ska detta anmälas i Ladok inför varje tentamenstillfälle (se nedan under avsnitt 9.2). Rätt till förlängd skrivtid skall därutöver anmälas till kursadministratören innan tentamensanmälan stänger.

Alla studenter har rätt att i stället för ordinarie betyg (U, B, Ba, AB) få betyg enligt den målrelaterade sjugradiga betygsskalan. Student som önskar betyg enligt denna skala måste dock anmäla detta till kursadministratören under första kursveckan.

8.4 Tillåtna hjälpmedel och ordningsregler vid skriftlig examination

Information om de olika examinationsalternativen samt de ordningsregler som gäller vid tentamen finns på [Juridiska institutionens hemsida](#). Förekomst av otillåtna hjälpmedel, anteckningar och liknande samt brott mot ordningsreglerna kan föranleda en anmälan till universitetets disciplinnämnd. Disciplinnämnden, som leds av rektor, kan besluta om varning eller avstängning från studierna. *Notera att Juridiska fakultetens utbildningsutskott den 27 maj 2026 antog reviderade Regler för examination vid Juridiska institutionen (SU FV-1980-26). De nya reglerna gäller fr.o.m. 31 augusti 2026, d.v.s. fr.o.m. HT 2026, och innebär i huvudsak att examinationsalternativ 3 har förändrats; se nedan.*

Vid den skriftliga flervalstentamen (duggan) tillämpas examinationsalternativ 2 (två): Endast författningstext, standardavtal, allmänt vedertagna regelsamlingar och rättsfallssamlingar. Anteckningar, markeringslappar,* understrykningar och dylikt i angivna texter är tillåtna. Kursföreståndare får besluta att enstaka författningstexter enligt ovan får tas med i Lösblad. Miniräknare kan vara tillåtet om det särskilt anges. Egen

elektronisk utrustning för kommunikation och/eller möjlighet till internetuppkoppling får inte tas med.

Vid den skriftliga tentamen tillämpas examinationsalternativ 3 (tre): All kurslitteratur. Annat material som anges i kursbeskrivningen, såsom författningstext, standardavtal, allmänt vedertagna regelsamlingar och rättsfallssamlingar får också tas med. Anteckningar, markeringslappar,* understrykningar och dylikt i angivna texter är tillåtna. Kursföreläsare får besluta att egenskrivna (hand- eller datorskrivna) anteckningar på blanka pappersark, liksom enstaka författningstexter i utskriven form får tas med. Miniräknare kan vara tillåtet om det särskilt anges. Egen elektronisk utrustning för kommunikation och/eller möjlighet till internetuppkoppling får inte tas med.

*) Förtydligande avseende alternativ 2 och 3: Markeringslappar ska syfta till att studenten ska kunna orientera sig i materialet, till exempel med hänvisningar till författningar, kapitel, paragraf och nyckelord. Tomma markeringslappar tillåts också.

Med författningstext avses förlagsutgiven lagbok i ett exemplar, och inte egna utskrifter av lagtext. Författning i lösblad och miniräknare är inte tillåtna hjälpmedel. Skulle duggan eller tentamen innehålla frågor som fordrar tillgång till ny författning eller författningsändringar som trätt ikraft under året, kommer sådan författningstext att läggas upp i Inspira. *Rättsfallssamling i processrätt* (som numera utgör kurslitteratur) är tillåtet hjälpmedel vid duggan och tentamen, men inte rättsfallskompendier från tidigare kurstillfällen eller från andra lärosäten. Anteckningar i hela lagboken och rättsfallssamlingen är tillåtet.

Förtydligande avseende alternativ 3: ***Anteckningar på blanka pappersark, oavsett om dessa är hand- eller datorutskrivna, är inte tillåtna hjälpmedel vid tentamen.*** Seminariekompodium, material till rättegångsspelet och rättegångsbesöket är inte tillåtna hjälpmedel.

8.5 Otillåtna hjälpmedel vid examination och fullgörande av obligatorier

Användning av AI-hjälpmedel är inte tillåtet vid examination och fullgörande av obligatorier. Detta innefattar fullgörande av aktiv närvaro vid seminarierna, för inlämnade inlagor till rättegångsspel, författandet av rättegångsrapport samt vid fullgörande av tilldelade kompletteringsuppgifter efter meddelad dispens från frånvarokravet vid seminarierna.

8.6 Betygskriterier

8.6.1 Betygskriterier enligt den målrelaterade fyrgradiga betygsskalan

AB	Mycket god kunskap om processrättens centrala begrepp och principer. Problem är mycket väl identifierade och analyserade. Rättsligt relevant material används. En rättslig lösning på varje identifierat problem anges och analyseras. I förekommande fall anges, analyseras och utvärderas olika alternativa rättsliga lösningar. Svaret är välstrukturerat och håller mycket god språklig standard. Analyser och resonemang utförs korrekt och utförligt med utgångspunkt från samtliga relevanta principer. Mycket god tillämpning av metoder för lagtolkning och rättstillämpning inom processrätten.
Ba	God kunskap om processrättens centrala begrepp och principer. Problem är väl identifierade och analyserade. I huvudsak rättsligt relevant material används. Minst en rättslig lösning på varje identifierat problem anges och analyseras. Svaret är strukturerat och håller god språklig standard. Analyser och resonemang utförs i huvudsak korrekt med utgångspunkt från viss relevant princip eller vissa relevanta principer. God till mycket god tillämpning av metoder för lagtolkning och rättstillämpning inom processrätten.
B	Godtagbar kunskap om processrättens centrala begrepp och principer. Problem är identifierade och analyserade på ett godtagbart sätt. Visst rättsligt relevant material används. Någon rättslig lösning på något identifierat problem anges. Svaret är delvis strukturerat och håller tillfredsställande språklig standard. Analyser och resonemang utförs delvis korrekt med utgångspunkt från någon relevant princip. Godtagbar tillämpning av metoder för lagtolkning och rättstillämpning inom processrätten.
U	Uppnår inte kraven för B.
Betygskriterierna ska läsas som typprestationer. I det enskilda fallet utgår examinatorn ifrån ett helhetsomdöme, där enstaka styrkor och svagheter kan kompensera varandra. Kriterierna bygger på de bedömningsområden som utgörs av de förväntade studieresultaten (lärandemålen).	

8.6.2 Betygskriterier enligt den målrelaterade sjugradiga betygsskalan

A	Synnerligen god kunskap om processrättens centrala begrepp och principer. Problem är synnerligen väl identifierade och analyserade. Rättsligt relevant material används. En rättslig lösning på varje identifierat problem anges och analyseras. I förekommande fall anges, analyseras och utvärderas olika alternativa rättsliga lösningar. Svaret är välstrukturerat och håller mycket god språklig standard. Analyser och resonemang utförs utmärkt och utförligt med utgångspunkt från samtliga relevanta principer. Utmärkt tillämpning av metoder för lagtolkning och rättstillämpning inom processrätten.
B	Mycket god kunskap om processrättens centrala begrepp och principer. Problem är mycket väl identifierade och analyserade. Rättsligt relevant material används. En rättslig lösning på varje identifierat problem anges och analyseras. I förekommande fall anges, analyseras och utvärderas olika alternativa rättsliga lösningar. Svaret är välstrukturerat och håller mycket god språklig standard. Analyser och resonemang utförs korrekt med utgångspunkt från viss relevant princip eller vissa relevanta principer. Mycket god tillämpning av metoder för lagtolkning och rättstillämpning inom processrätten.
C	God kunskap om processrättens centrala begrepp och principer. Problem är väl identifierade och analyserade. I huvudsak rättsligt relevant material används. En rättslig lösning på varje identifierat problem anges och analyseras. I förekommande fall anges, analyseras och utvärderas olika alternativa rättsliga lösningar. Svaret är strukturerat och håller god språklig standard. Analyser och resonemang utförs i huvudsak korrekt med utgångspunkt från viss relevant princip eller vissa relevanta principer. God till mycket god tillämpning av metoder för lagtolkning och rättstillämpning inom processrätten.
D	Tillfredsställande kunskap om processrättens centrala begrepp och principer. Visst eller vissa problem är väl identifierade och analyserade. Visst rättsligt relevant material används. Någon rättslig lösning på något identifierat problem anges. Svaret är delvis strukturerat och håller tillfredsställande språklig standard. Analyser och resonemang utförs på ett till stora delar korrekt sätt med utgångspunkt från någon relevant princip. Tillämpning av metoder för lagtolkning och rättstillämpning inom processrätten är bättre än godtagbar.

Stockholms
universitet

E	Godtagbar kunskap om processrättens centrala begrepp och principer. Problem är identifierade och analyserade på ett godtagbart sätt. Visst rättsligt relevant material används. Någon rättslig lösning på något identifierat problem anges. Svaret är delvis strukturerat och håller tillfredsställande språklig standard. Analyser och resonemang utförs delvis korrekt med utgångspunkt från någon relevant princip. Godtagbar tillämpning av metoder för lagtolkning och rättstillämpning inom processrätten.
Fx	Näst intill godtagbar kunskap om processrättens begrepp och principer. Problem är identifierade och analyserade på ett näst intill godtagbart sätt. Visst rättsligt relevant material används. Någon rättslig lösning på något identifierat problem anges. Visat något prov på förmåga att analysera eller föra resonemang med utgångspunkt från någon relevant princip. Visat något prov på förmåga att tillämpa metoder för lagtolkning och rättstillämpning inom processrätten.
F	Uppnår inte kraven för Fx.
Betygskriterierna ska läsas som typprestationer. I det enskilda fallet utgår examinatorn ifrån ett helhetsomdöme, där enstaka styrkor och svagheter kan kompensera varandra. Kriterierna bygger på de bedömningsområden som utgörs av de förväntade studieresultaten (lärandemålen).	

8.6.3 Ungefärlig betygsskala för totalpoängen (flervalstentamen och skriftlig tentamen)

AB		A
		44
Ba	40	B
		39
		C
B		33
	32	D
		28
U	22	E
		22
U		Fx
		F

Maxpoäng för flervalstentamen (duggan) är åtta (8) poäng och för den skriftliga tentamen fyrtio (40) poäng, d.v.s. totalt maximalt 48 poäng. Uppnådd totalpoäng för flervalstentamen (duggan) och den skriftliga tentamen ligger till grund för det slutliga graderade kursbetyget. Betygsskalan ovan illustrerar relationen mellan de båda betygsskalorna och de olika kursbetygen.

Poängsättningen utgör endast ett hjälpmedel för den bedömning av studenternas prestationer som görs i förhållande till de ovan redovisade betygskriterierna och lärandemålen.

8.6.4 Betygskriterierna och Stockholmsmodellen

Utifrån betygskriterierna kan man uppställa följande ”checklista” för vad som bedöms genom tentamina (flervalstentamen/dugga och skriftlig tentamen). Kraven i den tregradiga betygsskalan anges inom parentes:

1. Kunskap i och förståelse av processrättsliga *begrepp och principer* (B: godtagbar, Ba: god, AB: mycket god)
2. Identifiering och analys av *problemen* (B: godtagbart, Ba: väl, AB: mycket väl),
3. Angivandet av rättsliga *lösningar på problemen* (B: någon lösning på något problem, Ba: minst en lösning på varje problem analyseras och utvärderas, AB: även alternativa lösningar analyseras och utvärderas),
4. Användningen av *rättsligt relevant material* (B: visst relevant material, Ba: i huvudsak relevant material, AB: relevant material),
5. Utförandet av analys och resonemang *utifrån relevanta principer* (B: delvis korrekt utifrån någon relevant princip, Ba: i huvudsak korrekt med utgångspunkt från viss relevant princip, AB: korrekt och utförligt med utgångspunkt från samtliga relevanta principer),
6. Tillämpning av *metoder för lagtolkning och rättstillämpning* inom processrätten (B: godtagbar, Ba: god till mycket god, AB: mycket god), och
7. *Strukturen* på svaret innefattande språkbehandling (B: delvis strukturerat, Ba: strukturerat, AB: välstrukturerat)

För vissa frågor kan problemen vara givna redan genom frågeformuleringen och deras lösning och stödet för lösningarna relativt klara förutsatt att man har kännedom om t.ex. lagtext, RB:s systematik och processrättslig begreppsanvändning (då testas framförallt punkterna 1, och 3 ovan). Detta gäller i synnerhet frågorna på flervalstentamen (duggan). För andra frågor kan kunskaper och färdigheter som främst examineras i stället vara förmågan att identifiera problem samt att analysera dem utifrån relevanta principer och juridiska metoder (punkterna 2, 5 och 6 ovan). Vad gäller betygskriteriet i punkten 4 ovan

(användning av rättsligt relevant material) tas vid examinationen hänsyn till vilket material som tillåts vid examinationen.

Genom Fakultetsnämndens beslut att införa den s.k. Stockholmsmodellen föreskrivs att *väsentlig del* av kursbetyget på kursen ska baseras på examination av kritiska, principiella och vetenskapliga förhållningssätten till juridiken. För processrättskursens del motsvaras detta framförallt av betygskriterierna i punkterna 2, 5 och 6 ovan.

8.7 Tentamens- och duggareultat

Duggareultatet anslås i Ladok senast 3 arbetsdagar efter duggan. Frågor och svar på duggan (flervalstentamen) omfattas av sekretess enligt 17 kap. 3 c § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Detta får till följd att frågor och svar på duggan inte kommer att lämnas ut. Detta gäller även äldre duggor.

Tentamensresultat anslås i Ladok enligt gällande riktlinjer, normalt senast 15 arbetsdagar efter tentamensdagen.

Så kallad snabb rättning av tentamen förekommer inte och några förhandsbesked angående resultatet kan inte erhållas.

8.8 Begäran om omprövning

Information om omprövning finns på institutionens hemsida, <https://www.su.se/juridiska-institutionen/utbildning/under-utbildningen>. Begäran bör vara noga motiverad mot bakgrund av betygskriterierna.

9 Funktionsnedsättning

9.1 Allmänt

Stockholms universitet erbjuder olika pedagogiska stödformer för personer med varaktiga funktionsnedsättningar. Stödet som erbjuds beror på den enskildes situation och är till för att underlätta studierna. Målet är att alla studenter ska ha en möjlighet att studera på lika villkor. För att ta del av stödet som erbjuds måste du göra en ansökan. Detta gör du genom att logga in i systemet Nais via länk på Studentavdelningens hemsida och fylla i webbformuläret. För att fullfölja ansökan måste du bifoga ett intyg som bekräftar en varaktig funktionsnedsättning. Du hittar hemsidan via Stockholms universitet > Utbildning > Studera med funktionsnedsättning > Ansök om stöd och anpassningar.

När ansökan är mottagen kontaktas du av Studentavdelningen. Du som har beviljats stöd ska sedan ta kontakt med din institutions kontaktperson och lämna in det intyg/besked som Studentavdelningen utfärdar. Kontaktperson vid Juridiska institutionen är studierektor Viktoria Pettersson, tfn: 08-16 13 04 eller e-post: viktoria.pettersson@juridicum.su.se.

9.2 Examination

Observera att du i god tid före varje examinationstillfälle måste anmäla i Ladok att examination med stöd ska genomföras för att de extra åtgärder du är berättigad till ska kunna tillgodoses vid tentamenstillfälle. Om anmälan i Ladok inte görs i tid inför ett visst examinationstillfälle, kan ditt behov av extra åtgärder inte tillgodoses. För information om när och hur anmälan om stöd ska vara genomförd se kursens lärplattform (Canvas). Om anmälan inkommer senare än vad som anges i Canvas, kan institutionen inte garantera att examinationen kan genomföras såsom önskas. Observera också att tentamensanmälan ska göras på sedvanligt sätt. Normalt sett stänger anmälan 10–12 kalenderdagar före tentamenstillfället; kontrollera alltid information i Ladok och Canvas. Notera också att för stödåtgärder som löper över hel kurs (t.ex. anteckningshjälp) eller mer ingripande åtgärder (t.ex. dela upp tentamen) måste du i god tid men senast vid kursstart kontakta den kurs du ska läsa och meddela att du önskar dessa stödåtgärder.

10 Studentinflytande och kursutveckling

Samtliga studenter uppmanas att delta i en elektronisk kursvärdering i slutet av kursen. Kursutvärderingen har stor betydelse för kvalitetssäkring av kursens innehåll och pedagogiska upplägg. Kursen förändras och utvecklas kontinuerligt, och de synpunkter och idéer som framförs i kursutvärderingen övervägs alltid noga.